

ЛІТЕРАТУРА

Бокотей А. А. (1996): Про способи гніздування хатнього горобця. - Беркут 5 (2): 173.

НОВИЙ ВИПАДОК МАСОВОЇ МІГРАЦІЇ ЗВИЧАЙНОГО КАНЮКА (*BUTEO BUTEO*) НА ПІВДНІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

А.І. Статива

Українське товариство охорони птахів; вул. Гагаріна, 29, с. Підставки, Липоводолинський р-н, Сумська обл., 42535, Україна
Ukrainian Society for the Protection of Birds; Gagarin str., 29, Pidstavky, Lypova Dolyna district, Sumy region, 42535, Ukraine
✉ astat70@mail.ru

New case of mass migration of Buzzards (*Buteo buteo*) in the south of Sumy region. - A.I. Stativa. - Avifauna of Ukraine. 5. 2014. - 468 migrating Buzzards were registered during 3 hours and 15 minutes near the village of Pidstavky (50.51 N, 34.09 E) on 15.10.2011. 87.4% of birds used for flight upward flows near zone of cumulus clouds. [Ukrainian].

Key words: weather, number, flock, height of migration.

15.10.2011 р. внаслідок зміни погодних умов зареєстрована незвичайно активна міграція канюків. протягом 3 год. 15 хв. спостережень пролетіло 468 птахів.

Ключові слова: погода, чисельність, зграя, висота міграції.

Уперше масовий проліт звичайного канюка (*Buteo buteo*) на півдні Сумщини спостерігався нами 21.10.2007 р. біля с. Підставки Липоводолинського району (50.51 N, 34.09 E), коли за 8 год. і 10 хв. спостережень тут пролетіло 472 птахи (Статива та ін., 2008). Ще один такий випадок зафіксовано в цьому ж пункті 15.10.2011 р.

Вранішня погода того дня не сприяла міграції: була щільна низька хмарність, часом мряка. Однак близько 12-ї год. зі слабким північним вітром почалося швидке прояснення і незабаром, о 12¹⁵, з'явилася перша партія мігрантів. Канюки рухалися фронтом поодинокі або групами з 5 і 8 особин слідом за суцільною хмарністю, що віддалялася в південному напрямку. Висота польоту становила 50–150 м. Інтенсивність міграції поступово спадала. Всього за першу годину спостережень відмічено 20 пролітних канюків.

Друга хвиля міграції розпочалася о 14²⁰ прольотом групи з 34 птахів на висоті 250–350 м. У цей час із заходу почала поширюватися зона купчастої хмарності. Вздовж східного краю цих хмар протягом наступної години відбувався інтенсивний рух мігруючих канюків. Спочатку пролетіла щільна зграя з 67 птахів. Наступні мігранти летіли поодинокі чи групами по 3–5 особин на

відстані 50–200 м один за одним зі значним розкидом висот майже суцільним вузьким потоком, розтягнутим на кілька кілометрів і розділеним короткими проміжками на 3 частини. У першій з них обліковано 71 особину, у другій – 146, у третій – 125. Деяких птахів не було видно неозброєним оком через значну висоту польоту. Поза межами цього потоку пролетіло лише 4 птахи. Усі канюки рухалися в південному напрямку без значних відхилень. Мігранти поступово зміщувалися на схід разом із поширенням купчастих хмар, поки о 15³⁰ потік не зник із поля зору. Вірогідно, проліт тривав іще деякий час.

Всього в день спостережень за 195 хвилин пролетіло 468 канюків. У погодинному вимірі динаміка міграції мала такий вигляд: 12¹⁵–13⁰⁰ – пролетіло 20 птахів, 13⁰¹–14⁰⁰ – 1, 14⁰¹–15⁰⁰ – 272, 15⁰¹–15³⁰ – 175. Інтенсивність переміщення мігрантів сягнула піку близько 15-ї год., коли вона складала приблизно 7 птахів за хвилину спостережень.

Без сумніву, активізація міграції канюків була зумовлена зміною синоптичної обстановки, наступаючим похолоданням. Сильні висхідні потоки, які утворилися поблизу купчастих хмар, та попутний вітер давали змогу канюкам набирати значну висоту і планувати в напрямку міграції без зайвих енергозатрат, що також сприяло масовому прольоту цього дня. Переважна більшість (87,4%) зареєстрованих цього дня мігрантів рухалася вздовж фронту купчастих хмар.

ЛІТЕРАТУРА

Статива А.І., Статива С.А., Книш М.П. (2008): Випадок масової міграції звичайних канюків у Сумській області восени 2007 р. - Авіфауна України. 4: 63-65.

НОВІ МАТЕРІАЛИ ПО ФЕНОЛОГІЇ МІГРАЦІЙ ПТАХІВ НА ПОДІЛЛІ. 1. NON-PASSERIFORMES

В.О. Новак¹, В.В. Новак²

¹ Українське товариство охорони птахів; вул. Перемоги, 38, с. Голосків, Летичівський р-н, Хмельницька обл., 31535, Україна
Ukrainian Society for the Protection of Birds; Peremogy str., 38, Goloskiv, Letychiv district, Kmelnitsky region, 31535, Ukraine

² Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України; вул. Б. Хмельницького, 15, м. Київ, 01601, Україна
Schmalhausen Institute of Zoology; Bohdan Khmelnytsky str., 15, Kyiv, 01601, Ukraine

✉ В.О. Новак (V.O. Novak), e-mail: vovanovak@rambler.ru

New materials on phenology of bird migrations in Podolia. 1. Non-Passeriformes. - V.O. Novak, V.V. Novak. - Avifauna of Ukraine. 5. 2014. - Data were collected mainly in